

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 21.6.2021
COM(2021) 325 final

2018/0248 (COD)

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

**nõukogu seisukohta järgmise õigusakti vastuvõtmise kohta: Euroopa Parlamendi ja
nõukogu määrus, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond**

**KOMISJONI TEATIS
EUROOPA PARLAMENDILE,**

mis on esitatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõike 6 alusel

ning milles käsitletakse

**nõukogu seisukohta järgmise õigusakti vastuvõtmise kohta: Euroopa Parlamendi ja
nõukogu määrus, millega luuakse Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond**

1. TAUST

Euroopa Parlamendile ja nõukogule ettepaneku edastamise kuupäev 13. juuni 2018
(dokument COM(2018) 471 final – 2018/0248 COD):

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse kuupäev: 17. oktoober 2018

Euroopa Parlamendi seisukoha kuupäev, esimene lugemine: 13. märts 2019

Nõukogu osalise üldise lähenemisviisi vastuvõtmise kuupäev: 7. juuni 2019

Nõukogu üldise lähenemisviisi vastuvõtmise kuupäev: 12. oktoober 2020

Kuuenda kolmepoolse kohtumise kuupäev, mil saavutati esialgne poliitiline kokkulepe peamistes poliitilistes küsimustes: 9. detsember 2020

Nõukogu seisukoha vastuvõtmise kuupäev: 14. juuni 2021

2. KOMISJONI ETTEPANEKU EESMÄRK

Komisjon esitas 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku raames ettepaneku uuendatud ja tugevdatud Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi kohta, et pakkuda liikmesriikidele uuendatud ja suuremat tuge rände tõhusal haldamisel. Ettepaneku eesmärk oli oluliselt suurendada rände ja välispiiride haldamiseks ettenähtud üldist liidu eelarvet.

Fondi eesmärk on toetada tugevat ja õiglast ELi rändepoliitikat. Fond tegeleb peamiselt ELi liikmesriikide sisevajadustega, kuid tunnistab vajadusi ka väljaspool ELi välispiire ning võib nendele reageerida, kohaldades vajaduse korral nõuetekohaseid kaitsemeetmeid. Oma rakendusviiside kaudu saab fond toetada ka väljaspool ELi võetavaid meetmeid rahvusvaheliste organisatsioonide, kolmandates riikides asutatud rahastamiskõlblike üksuste (nt valitsusvälised organisatsioonid) või selliste kolmandate riikide kaudu, kes vastavad fondiga liitumise kriteeriumidele.

Fond tagab, et EL jätkab oma kohustuste täitmist nende inimeste ees, kes vajavad rahvusvahelist kaitset, toetades ümberasustamist, humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmist ning tingimustele vastavate varjupaigataotlejate ja rändajate integreerimist. Fondist saab hõlbustada ka nende isikute väärikat tagasipöördumist, kellel ei ole õigust ELis viibida, ning toetada lahendusi, mis aitavad asendada ebaseadusliku rände turvaliste ja nõuetekohaselt hallatavate seadusliku rände võimalustega.

Nagu eelmisel programmitöö perioodil kindlaks tehti, oli eelmise fondi haldamisel vaja suuremat paindlikkust, et selle eesmärgi paremini toetada. Ettepanek uue fondi kohta võimaldab sellist paindlikkust, tagades samas, et rahastamine suunatakse liidu prioriteetidele ja meetmetele, millel on liidu jaoks märkimisväärne lisaväärtus. Seepärast tehti muutuvate tegevusprobleemide ja prioriteetidega tegelemiseks ettepanek luua uued mehhanismid vahendite eraldamiseks eelarve jagatud, otsese ja kaudse täitmise raames.

3. MÄRKUSED NÕUKOGU SEISUKOHA KOHTA

Seisukoht, mille nõukogu võttis vastu esimesel lugemisel, väljendab täielikult Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 9. detsembri 2020. aasta kohtumisel saavutatud poliitilist kokkulepet.

Kokkuleppe põhipunktid olid järgmised.

Fondi nimi. Fond nimetati ümber Varjupaiga-, Rände- ja *Integratsioonifondiks*. Sellega pöörduiti tagasi rahastamisperioodil 2014–2020 kasutatud varasema nime juurde.

Eesmärgid. Terviklik poliitikaeesmärk ja erieesmärgid, sealhulgas uus erieesmärk „liikmesriikidevaheline solidaarsus ja vastutuse õiglane jagamine.“

Eelarve. Rahastamispakett oli jooksevhindades 9,9 miljardit eurot ja see oli vastavuses 2021.–2027. aasta mitmeaastases finantsraamistikus kokku lepitud summadega. Teemaatilise rahastu osa kogu rahastamispaketist vähendati 40 %-lt 36,5 %-le. Lisaks säilitati komisjoni ettepanek, milles käsitletakse täiendava rahastamise saamise tingimusi vahetähtsuse tegemise etapis. Ettepaneku kohaselt peab liikmesriik esitama maksetaotlused, mis hõlmavad vähemalt 10 % tema programmi esialgsest eraldisest, et saada programmi jaoks vahetähtsuse tegemise etapis täiendavat toetust.

Minimaalsed rahastamisprotsendid. Kehtestati erieesmärkidele eraldatavate vahendite minimaalsed protsendimäärad:

- (a) vähemalt 15 % liikmesriikide programmidele ette nähtud vahenditest eraldatakse Euroopa ühise varjupaigasüsteemi erieesmärgi jaoks;
- (b) vähemalt 15 % liikmesriikide programmidele ette nähtud vahenditest eraldatakse seadusliku rände, integratsiooni ja sotsiaalse kaasamise erieesmärgi jaoks;
- (c) vähemalt 20 % teemaatilise rahastu vahenditest eraldatakse solidaarsuse ja vastutuse jagamise erieesmärgi jaoks;
- (d) vähemalt 5 % teemaatilise rahastu esialgsest eraldisest suunatakse integratsioonimeetmeid rakendavatele kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele.

Nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võivad liikmesriigid oma programmides rahastamise miinimummääradest kõrvale kalduda.

Toetuse kohaldamisala. Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi III lisa (Toetuse kohaldamisala) loetletud rahastamiskõlblikke meetmeid hallatakse järgmiselt:

- (a) III lisa kujutab endast mittetäielikku loetelu liikmesriikide koostatud programmidega seotud meetmetest (nn avatud loetelu);
- (b) III lisa, välja arvatud erakorraline abi, kujutab endast ammendavat loetelu temaatilise rahastu tööprogrammidega seotud meetmetest (nn suletud loetelu). Komisjon võib delegeeritud õigusaktiga lisada III lissasse meetmeid.

Kolmandad riigid ja fondi välismõõde. Kokkulepe saavutati järgmistel alustel:

- (a) täiendavad kaitsemeetmed, mida kohaldatakse kolmandates riikides ja nendega seoses võetavate meetmete suhtes (nt liikmesriikide projektid kolmandates riikides või nendega seotud projektid vajavad komisjoni eelnevat heakskiitu ning kolmandates riikides asutatud rahastamiskõlblikud üksused võivad saada toetust ainult juhul, kui nad kuuluvad konsortsiumi, kuhu kuulub vähemalt üks liikmesriigis asutatud üksus);
- (b) fondi võib kaasata üksnes need kolmandad riigid, kes on sõlminud liiduga lepingu kriteeriumide ja mehhanismide kohta, millega määratakse kindlaks varjupaigataotlejate läbivaatamise eest vastutav riik vastavalt kõnealust osalemist reguleerivale erilepingule;
- (c) kuigi kolmandates riikides või nendega seoses võetavad meetmed on endiselt võimalikud, rõhutatakse uutes sätetes fondi olemust ja seda, et programmid peavad eelkõige teenima liidu sisepoliitika huve.

Rakendusaktide vastuvõtmise menetlused. Temaatilise rahastu tööprogrammid, mis võetakse vastu rakendusaktidega kontrollimenetluse kohaselt (koos arvamuse esitamata jätmise klausliga). Erakorralise abi puhul võeti kasutusele kiirem menetlus, mis võimaldab kasutada viivitamata kohaldatavaid rakendusakte. Iga-aastase tulemusaruande vorm võetakse vastu rakendusaktiga, mille suhtes kohaldatakse nõuandemenetlust.

Tegevustoetus. Tegevustoetuseks lubatud eraldiste protsenti suurendati 15 %-ni (komisjoni ettepanekus oli see 10 %) ja laiendati nii, et see hõlmab kõigi erieesmärkide raames võetavaid meetmeid.

Ümberasustamine, humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmine ja ümberpaigutamine. Lepiti kokku liikmesriikidele makstavates järgmistes kindlaksmääratud summades:

- (a) 10 000 eurot iga isiku ja tema pereliikme kohta, kes on vastu võetud ümberasustamise teel;
- (b) 6000 eurot iga isiku kohta, kes on vastu võetud humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise teel. Seda summat suurendatakse haavatavate isikute puhul 8000 euroni. Samuti võivad olla abikõlblikud nende pereliikmed;
- (c) 10 000 eurot iga teisest liikmesriigist üle antud rahvusvahelise kaitse taotleja/saaja ja tema pereliikme kohta; (lepiti kokku ka lihtsam ühekordsete maksete kord ümberpaigutamiste jaoks);

- (d) komisjon võib eespool nimetatud summasid delegeeritud õigusaktidega kohandada, et võtta arvesse inflatsiooni ja suundumusi asjaomastes valdkondades.

Rahvusvahelised organisatsioonid. Teksti lisati uued sätted rahvusvaheliste organisatsioonide auditi ja kontrolli kohta.

Tulemusnäitajad. V ja VIII lisas esitatud tulemus- ja väljundnäitajad ühtlustati.

Tagasiulatuvus. Lisati tagasiulatuvust käsitlevad sätted, et võtta arvesse asjaolu, et õigusakti ei võeta vastu enne 2020. aasta lõppu.

Programmidele rahaliste vahendite eraldamise kriteeriumid. Jõuti kokkuleppele Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi I lisas:

- (a) esialgsed eraldised, mis on suunatud saarte kogukondadele, üldised osatähtsused varjupaiga, seadusliku rände ja integratsiooni ning ebaseadusliku rände ja tagasisaatmise vahel ning varjupaiga, seadusliku rände ja integratsiooni allkriteeriumid;
- (b) ebaseadusliku rände valdkonna allkriteeriumide osatähtsused, täpsemalt 70 % proportsionaalselt kolmandate riikide kodanike arvuga, kelle suhtes kehtib tagasisaatmisotsus, ja 30 % proportsionaalselt kolmandate riikide kodanike arvuga, kes on liikmesriikide territooriumilt tegelikult lahkunud;
- (c) aruandluse lähtealuse kehtestamine.

Üldiselt säilitatakse saavutatud kokkuleppega komisjoni algse ettepaneku eesmärgid, kuigi kokkulepitud seisukoht pakub veidi vähem paindlikkust ja lihtsustamist kui algselt kavandatud. Kokkulepe on sama ambitsioonikas kui algne ettepanek ja annab toimiva õigusliku aluse fondi eesmärkide elluviimiseks.

Viimasel kolmepoolsel poliitilisel kohtumisel 9. detsembril 2020 teatas komisjon, et ta on valmis nõustuma Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel kokku lepitud elementidega üldise lõpliku kokkuleppe saavutamiseks.

4. JÄRELDUS

Komisjon nõustub nõukogu seisukohaga.
